

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

XIX. De Divortiis. D. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

„stebat, seu aliâ causâ legitimâ fuerit im-
 „peditus, ut denuntiatio non potuerit ad
 „ejus notitiam pervenire, ejus accusatio
 „debet audiri; aliàs tanquam suspectus
 „est procul dubio repellendus, nisi pro-
 „prio firmaverit juramento, quòd postea
 „didicerit ea, quæ objecerit, & ad hoc
 „ex malitia non procedat; quia tunc,
 „etiam si didicisset ab illis, qui denuntia-
 „tationis tempore siluerunt, & ideo ab
 „impetitione hujusmodi excludendi, clau-
 „di non debet eidem, cum culpabilis non
 „existat, aditus accusandi. Matrimo-
 „nium accusare seu impetere dicitur, qui
 coram competente Judice Ecclesiastico
 instat, vel pro impediendo matrimonium
 contrahendum ob impedimentum impe-
 diens aut dirimens; vel pro dissolvendo
 contractum, sive quoad thorum ob sævi-
 tiam mariti vel adulterium uxoris, sive
 quoad vinculum ob impedimentum diri-
 mens, in quo non sit dispensatum.

EX TITULO XIX. I. C. 2. h. t. „Mulier
 „pro latrocinio, furto vel alio crimine
 „viri sui, nisi ipse eam ad maleficia sua
 „trahere nitatur, & fidei suæ religionem
 „corrumpere velit, non debet ab ea se-
 „parari. Verum si conjugem suam ad
 „maleficia traxerit, mulier à viro re-
 „cedere poterit & separari, ita quòd ei

„ alteri

„ alteri nubere non licebit; quia licet se-
 „ parentur, tamen semper conjuges erunt.
 „ In viris quoque præsentis sententiæ for-
 „ ma fervetur. C. 6. Si verò mulier à viro,
 „ labente in hæresim, eâ duntaxat inten-
 „ tione discessit, ut tædio pariter & con-
 „ fusione affectus se ab errore suo conver-
 „ teret, ad eum, cùm reversus fuerit, redi-
 „ re compellatur; si verò iudicio Ecclesiæ
 „ ab eo sine spe matrimonii redintegrandi
 „ recessit, ad recipiendum illum nulla-
 „ tenus est compellenda. Et C. 7. Si autem
 „ alter fidelium Conjugum vel labatur in
 „ hæresim, vel transeat ad Gentilitatis seu
 „ Judaismi errorem, in hoc casu is, qui
 „ relinquitur, vivente altero non potest
 „ ad secundas nuptias convolare. N. D.
 „ Si alter infidelium Conjugum ad fidem
 „ convertatur, altero vel nullo modo, vel
 „ non sine contumelia Creatoris, vel ut
 „ eum pertrahat ad mortale peccatum, ei
 „ cohabitare volente, qui relinquitur, ad
 „ secunda vota, si voluerit, transibit, ergo
 „ etiam in hoc casu, cùm major appareat
 „ contumelia Creatoris. *Nam Disp. datur*
 „ *in cit. Cap.* quia etsi matrimonium inter
 „ Infideles sit verum seu legitimum in ratio-
 „ ne Contractûs, inter Fideles autem ve-
 „ rum & ratum existit, quia Sacramentum
 „ fidei (id est Character baptismalis) quod

femel admissum nunquam remittitur, ratum efficit conjugii Sacramentum, ut ipsum in conjugibus illo durante perduret. Vide *Nuc. Theol. Ex. 28. n. 3.*

2. C. 9. „Pagani seu Judæi, quia in
 „matrimoniis contrahendis distinctio-
 „nem Canonicam in consanguinitate vel
 „affinitate non attendunt, decernit Ponti-
 „fex, ut matrimoniis in infidelitate ad su-
 „scitandum semen fratris defuncti cum
 „relictis fratrum contractis utantur; pro-
 „hibens tamen, ne tales sibi de cætero,
 „postquam ad fidem venerint, copulen-
 „tur. Dispensat quoque, ut populus Livo-
 „niensis in quarta & ulterius generatione
 „matrimonium contrahant, donec in fide
 „pleniùs solidentur, non eâ intentione
 „concedens hoc ipsis, ut postquam firmâ
 „radice in fide fuerint solidati, talibus con-
 „jungantur. Et quia à Paganis, qui à Cano-
 „nicis Constitutionibus non arctantur, in
 „2. & 3. gradu licitè contrahitur, Fideles
 „in hoc gradu in infidelitate sibi matrimo-
 „nialiter copulati liberè possunt remane-
 „re conjuncti, cum per Sacramentum
 „Baptismi non dissolvantur conjugia, sed
 „crimina dimittantur. Nec inde sequi-
 „tur, quòd is, qui repudiatâ juxta Legem
 „Mosaicam primâ uxore, in infidelitate
 „aliam superinduxit, factus fidelis possit
 cum

cum hac remanere, quod reprobatur
 c. 8. h. t. *Nam* libellus repudii olim Ju-
 dæis permissus (an tanquam licitus, an
 solum tanquam minus malum ad vitan-
 da majora? controvertitur) jure Divi-
 no, seu per Christum, *Matt.* 19. sublatus
 est, qui matrimonium ad primævum
 indissolubilitatis statum reduxit. Hinc
 talis conversus tenetur redire ad pri-
 mam, si ipsa sine dispendio salutis aut
 contumelia Creatoris velit cohabitare,
 quia per ipsum baptismum non dissolvi-
 tur, juxta h. c. & dicta in *Nuc. Theol. Ex.*
 28. n. 4. §. *Nihilominus*. N. D. S. *Kilianus*
 sollicitè curavit, ut Gobertus Dux Fran-
 ciæ Orientalis suscepto baptisimo dimit-
 teret Gelianam, quæ prius fuerat uxor
 fratris defuncti, ergo censebat, quòd licitè
 eam retinere non posset. *Nam* r. quòd
 licet matrimonium in infidelitate con-
 tra Sacros Canones contractum sustinea-
 tur post baptismum, id tamen proce-
 dat, quando celebratum fuit juxta leges
 suæ patriæ; unde cum Legibus Franco-
 rum prohibitum esset matrimonium cum
 relicta fratris, ut constat ex *L. Salica*
T. 14. §. 18. ideo matrimonium nul-
 lum fuit in ipsa Gentilitate contractum,
 utpote contra Leges Patrias, quare
 post Baptismum sustineri non poterat.

Ita Gonz. *h. c. n. 12.* Vide *Nucl. Theol. Exam. 29. n. 1.*

3. Ex his patet, si vir & mulier in infidelitate commiserint triplex crimen aliàs inducens impedimentum dirimens, suscepto Baptismo, utpote tollente crimina, validè contrahere. Econtra eos ob consanguinitatem, vel affinitatem etiam ex copula illicita in infidelitate contractam, post baptismum esse impeditos, quia jam subsunt legibus Ecclesiasticis quoad matrimonia contrahenda. N. D. Si vir in infidelitate baptizasset prolem sponsæ aut contraxisset cum hujus sorore sponsalia, posset eam ducere, ergo etiam, si sororem illius antea cognovisset. Nam R. N. C. Disp. est, quòd impedimentum Cognationis spiritualis & Publicæ Honestatis oriatur ex lege merè Ecclesiastica non fundata super aliquo in ipsis post Baptismum remanente, quæ non respicit eos, qui foris sunt, seu actus extra Ecclesiam commissos; Econtra impedimentum affinitatis, ut notat *Pirb. h. t. n. 52.* oritur ex lege respiciente vinculum naturale amicitia, instar consanguinitatis, ortum ex copula licita vel illicita, per quam duo fiunt una caro; quod quia manet in baptizatis, hi lege comprehenduntur. Sic in simili, quamvis irregularitas

proveniens ex delicto, v. g. homicidio vel mutilatione, non afficiat Neo-baptizatos, qui tale in infidelitate patrârunt, quia crimina per baptismum dimittuntur; tamen in ipsis exurgit Irregularitas orta ex defectu, qui in ipsis post baptismum manet, juxta dicta in *Nucl. Theol. Exam. 33. n. 1.* Hinc si quis in infidelitate habuisset duas uxores, aut unam ante, alteram post baptismum, foret irregularis ob Bigamiam ex defectu mysticæ significationis unionis Christi cum Ecclesia unica sponsa & Virgine, quem defectum Baptismus non tollit; uti nec vinculum affinitatis in infidelitate contractum.

4. Quæres, an Matrimonia Hæreticorum, uti Paganorum & Judæorum, in gradibus Jure Ecclesiastico dirimentibus post obtentam à Consistorio A catholicis dispensationem contracta sint valida? R. Communiorem, certiore ac probabiliorem esse sententiam à Facultate Theologica Viennensi anno 1655. approbatam, omnia talia matrimonia esse prorsus invalida; quia cum per Baptismum notoriè sint subjecti Ecclesiæ seu Rom. Pontifici Christi Vicario, Canonicis Constitutionibus arctantur, ut distinctio Canonica in consanguinitate & affinitate ab ipsis, procul dubio, attendi debeat. *Arg. C. 9. supra.*

Quamvis nonnulli RR. TT. censeant, per consuetudinem Hæreticorum legibus Canonicis statuentibus impedimenta esse derogatum; (quamvis ea, ut ait Pontifex *C. quod super 5. de Consang. & Affin.* dicenda sit potius corruptela, quæ, estò immemorialis, non habet vim abrogandi Canones præsertim irritantes citra expressum Papæ consensum, ut per se notum, & sæpius à S. Congregatione declaratum, ac à Rota decisum, teste Nicolartus *ad Concord. Tit. 3. Dub. 2. §. 19.*) Nullo in nixi fundamento, ut ait *Reiffenst. L. 5. T. 3. n. 146.* Si enim Consuetudines Hæreticorum valerent contra Leges Ecclesiasticas, nullis amplius obligarentur, cum contra omnes induxerint consuetudinem, nec sit major ratio, cur potius valeret contra unam & non contra aliam; quorum sententia non est certò probabilis, sed ad summum dubiæ probabilitatis, eò quòd Sapientes illi non fidant, signanter *Wiestner* apud *Schmaltzgr. L. 4. T. 1. n. 379.* eaque teste *Gobaht in Exper. Tr. 9. n. 57.* sit contra stylum & determinationem Curia Romanæ, adeoque vi illius matrimonium contrahi non potest ob damnationem Prop. 1. ab INNOC. XI. juxta tradita à Cardena *in dictam Prop. n. 533.* Nec Judex Ecclesiasticus pro ejus valore pronuntiare

potest

potest; aliàs juxta eam quoque sententiam licitum foret matrimonium contrahere, illudque suadere, conformiter traditis à *Card. l. c. n. 568. & seq. & in Nucl. Theol. Ex. 31. n. 2.* quia semper licitum est contrahere cum impedimento dubio dubietate juris. Unde *Gobart l. c. n. 58. & n. 61.* rotundè afferit, A catholicam, quæ contraxit in tertio vel quarto gradu consanguinitatis, licitè & validè transire ad alia vota, eamque facultatem nubendi alteri viro, non obstante quòd prior adhuc esset superstes, à Curia Episcopali licitè indulgeri, idque dicit se habere pro moraliter certo. Adde novissimum Decretum S. Congregationis in una Paderborn. *Cum contractum fuerit in loco, in quo Concilium Trid. fuit acceptatum, matrimonium inter Comitem de Schaumburg & Lippe, sectæ Lutherane, & ejusdem sectæ mulierem, non Parocho Catholico, sed juxta ritum & praxin Protestantium, prædictum matrimonium fuit nullum declaratum ab Episcopo Paderbornensi unà cum ejus Suffraganeo Episcopo Thiatis, & in simul data facultas transiendi ad alia vota, idem Comes supplicat pro dictæ Sententiæ confirmatione; & die 4. Augusti 1725. Sacra Congregatio Eminentiſſ. S. R. Cardinalium Conc. Tridentini interpretum censuit, dandum esse Decretum*

538 LIBER IV. DECRETALIUM.
editum die 26. Septembris 1602. & à Summo Pontifice confirmatum tenoris sequentis, videlicet: Hæreticos quoque, ubi Decretum C. 1. sess. 24. de Reform. Matrimonij est publicatum, teneri talem formam observare, & propterea ipsorum etiam matrimonia absque forma Concilij, quamvis contracta coram Ministro hæretico vel Magistratu loci, nulla atque irrita esse.

5. Nihilominus transmissio an cum aliquali probabilitate sustineri fortè possit, per consuetudinem Hæreticorum esse derogatum Legibus Ecclesiasticis circa varia impedimenta, v. g. clandestinitatis, cognationis spiritualis, consanguinitatis in tertio & quarto gradu, affinitatis in secundo gradu æquali &c. super quibus ab ipsis non solet à Consistoriis de facto amplius peti dispensatio; nullâ tamen probabilitate videtur admitti posse, quòd matrimonia contracta cum impedimentis Juris Ecclesiastici, quæ non tantum apud Catholicos, sed & apud heterodoxos ab initio suæ sectæ recepta in suo semper permanserunt vigore seu viridi observantia, cum contra ea per consuetudinem non sit præscriptum, censenda sint valida citra legitimam dispensationem, v. g. in primo gradu affinitatis, aut in secundo gradu consanguinitatis mixto ex primo, aut
etiam

etiam in secundo gradu consanguinitatis æquali. Ideoque teste *Gob. l. c. n. 56.* matrimonia in secundo gradu æquali ab hæreticis contracta in Bohemia & Silesia ab Episcopis nunquam habita sunt pro legitimis. Nec juvat hæreticos dispensatio suorum Consistoriorum. *Nam* quamvis ea perperam sibi usurpaverint hanc facultatem dispensandi in matrimonialibus, eam tamen nullâ consuetudine aut præscriptione etiam immemoriali acquirere potuerunt, cum laici sint jurisdictionis Ecclesiasticæ incapaces. Neque dici potest, quòd datâ à Consistorio Dispensatione per tacitum consensum Pontificis talia matrimonia approbentur. *Nam* id merè divinatorium est, nullâ nixum ratione, auctoritate aut probabilitate; quomodo enim dici potest, Sedem Apost. quæ ab hæreticis rogata ad Dispensationem in gradibus dirimentibus concedendam constanter eam expressè negat, donec convertantur, eandem tacitè concedat? Et cur vult eos conversos, post obtentam dispensationem, matrimonia sic contracta revalidare, & ad hunc effectum Episcopis Germaniæ concedit extraordinariam Facultatem dispensandi cum hæreticis conversis in matrimoniis contractis in gradu secundo simplici & mixto, si ea tanquam

valida

valida pro priori approbâset? Denique à fortiori præsumendus esset tacitus consensus Pontificis circa talia matrimonia etiam citra dispensationem Consistorialem contracta, (quod nemo dixerit, cum proles ex talibus procreatæ apud omnes, ipsos etiam Acatholicos, habeantur pro illegitimis) nec Papa videatur velle ipsis sacrilegis Dispensationibus Consistoriorum præstare quasi auctoritatem seu vim saltem occasionaliter validandi talia matrimonia. Unde juxta principia Catholica à Judice Ecclesiastico contra valorem matrimoniorum cum impedimentis non præscriptis ab ipsis contractorum videtur pronuntiandum, non obstante, quòd hæretici stent pro eorum valore; nam etiam juxta sua principia heterodoxa volunt matrimonia Presbyteri Apostatæ cum Berta Acatholica, aut contracta post dissolutionem prioris ob adulterium quoad thorum & vinculum à Consistorio quasi per libellum repudii factam esse valida, quæ tamen Ecclesia juxta sua certa principia publicè tanquam exitialia, irrita & nulla declarat, & velut manifestè sacrilega damnat. Nec suffragatur talibus matrimoniis in gradu dirimente contractis possessio. *Nam licet sæpè stante vero dubio ex possessione manuteneatur matri-*

monium quoad licitum usum conjugii, ex ea tamen nequit declarari validum, quia possessio non est sufficiens ad ferendam sententiam in articulo proprietatis; quando autem movetur lis circa valorem matrimonii, movetur circa articulum proprietatis, quæ juxta principia moraliter certa est definienda. Verùm proles ex tali matrimonio procreatæ non censerentur illegitimæ, sed gauderent omni jure legitimorum, quia ad hoc sufficit bona fides saltem alterutrius parentis, juxta dicta supra *T. 17. n. 5. Lac. L. 6. p. 3. n. 772.*

EX TITULO XX. I. C. I. „Mulieres, cum
 „pro aliqua licita causa à propriis viris
 „fuerint separatæ, totam Dotem præcipit
 „Concilium sibi reddi. C. 4. Si verò ali-
 „qua mulier ob causam suæ fornicationis
 „judicio Ecclesiæ, aut propriâ voluntate
 „à viro suo recedit, nec postea reconcilia-
 „ta est eidem, inde, defuncto ipso, dotem
 „vel dotalitium suum repetere non potest.
 Imò *Pichler Decis. 143.* censet tanquam ve-
 rius, quòd etiam mulier ob fornicatio-
 nem post obitum mariti seu tempore vi-
 duitatis patratam amittat jus repetendi
 Dotem. Quid sit Dos & Dotalitium, i. e.
 Donatio viri propter nuptias? Vide in
Nucl. Theol. Exam. 8. n. 4. §. 1.

2. C. 3. „Secundùm jura, qui de matri-

mo.